

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ

ФРАГМЕНТИ
ЛЬВІВ МСМІХ

PG
3948
H62
F7

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ

FRAGMENTY
ФРАГМЕНТИ

(ПОЕЗІЇ)

Львів Альбом, ч. 8. стр. 100

**ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА**

Львів
НАКЛАДОМ АВТОРА.
1909.

PG

3948

H62 F7

Манюсі.

Xaoc.

Коли в осінний день душа у вас занис,
Як з ваших віч туга спокій прожене,
Як жаль у вас в душі мов зьвір завис,
В кого з вас сьміх безодню горя криє,
Усі прийдіть до мене...

Як в погоні за щастєм зійдете з дороги,
Як впадете без сил в гніздо гадюк скажених,
Як з другів вам ніхто не схоче дати підмоги,
Ох жебраки життя, упавші край дороги,
...Прийдіть тоді до мене...

Прийдіть, прийдіть, гнучкі житеві лози,
Що гнули ся без напряму, без ціли,
Я з ваших віч зітру пекучі сльози,
Піднесу вас привітним серцем сьмілим.

І хоч не піду вашими слідами,
Хоч самітний в трумну холодну ляжу,
Хоча уплюсь кривавими сльозами...
...То вам бодай до щастя шлях покажу.

Мене в колисці стони колисали
І шум беріз;
В колисочці лице моє вмивали
Потоки сліз...

На шлях життя я вийшов неодітий,
Немов жебрак;
Ридав нишком, бо всі недолі діти
Ридають так...

І мов жебрак просив я милостині
Та не дали;
Лиш цвіти ті сумні блакитньо-сині
К'мені злягли...

І сумно так головки посхиляли
Мені на грудь,
І тихо з леготом шептали:
— Забудь! забудь!

І я нарвав і пригорнув до груди
Мертвий їх цвіт,
Й пішов у вир — де жили люди:
В бурливий сьвіт...

І розійшлись ми сірими шляхами,
Стрічать Житє, рудими борознами
Стелив ся Сум; Туга ридала глухо...
Ми в сьвіт пішли з розбитими серцями
Зігнувшись під кривавими хрестами,
Ішли в жите стрічати: Духа!...
І не оглянувшись ми розійшлись на віки,
Пішли крізь вир, хоча сліпці, каліки,
Хоча в нас душі заходились кровю,
Ми розійшлись як дві нерівні ріки,
Ах, розійшлись на віки вже на віки...
Пішли в жите з убитого любовю...

Гей чи Ти підеш в жите зi мною,
Моє пещене, любе дитя,
Чи схочеш впасти зi мною в бою
На бойовому поли життя?

Чи серед мурів тихого дому,
Счахнеш як низький, підлий атом,
Чи підчас бурі, лискавки, грому,
Схочеш летіти в парі з вірлом?

Гей чи ти підеш в жите зi мною?..

Ой нагнув ся дуб високий
Понад став ;
Ой по Тобі жаль глибокий
Позістав.
Жовкне вяне дуб високий
Тут, то там,
Ти далеко — сьвіт широкий,
А я... сам...
Ой дивлю ся як що рана
Дуб ся гне...
Чи часом Тобі кохана
Жаль мене?..
Листє вяне, ворон краче
Сїрі дні...
Кажуть люде, що Ти плачеш
По мені...

Чи ти підеш коли на мій гріб, на цвинтар,
Чи затужиш по мині кохана?
Чи квіток весняних принесеш мені в дар,
Чи загасне в тобі моїх слів палкий жар,
Як забута, загосна рана?...

Ні не згадуй мене, занехай, позабудь,
Не дай знати роспуки по собі,
Все звичайним шляхом: люде мучать ся, мруть,
На їх місце нові старим шляхом ідуть,
А мета із змагань чиж не в гробі?...

...Та всеж коли душа підняти здужа крила,
Й на леготі взнесесь у сферу снів і мрій,
Тоді до мене Ти ідеш забута мила,
І чую на чолі докірний погляд Твій...

І образ Твій у сні, повір мені кохана,
Такий цінний і дорогий над все,
Номов ніжний бальсам, що коїть біль у ранах,
І на чоло слабих п'ятно сьвяте кладе...

Люблю Тебе як тії сині цвіти,
Як тихий жаль, невиплакані слези,
Як той цминтар, берези,
Як цвіти...

Люблю Тебе як тихий легіт мрії
Як люблю сон улуди і омани,
Люблю як біль незгоєної рани,
Як розкіш безнадії,
Як мрії...

Навіщо ж я кохав Тебе так палко?
Навіщо стіп Твоїх сціловував слідки?
Щоб в розстайні піти відтак стежки?..
Чого я з горем одруживсь ще з малку,
Чого мені так невідрадно, жалко,
Чого-ж так круто повелись шляхи?

Чому мойого серця не огріє,
Не піднесе понад сьвіти душі,
Що других сонцем вільної надії
До бою зве, в невольничій тиші?

Чого ж в душі моїй така порожня,
Мов сірий образ, без красок, без тла,
Чом вна така холодна, самотна,
Низька така, а горда і безбожна?

Навіщо ж ми так рано покохались?
Защо ж відтак порозкидали нас?
Чого ж самі вороже так розстались?..
Мабудь... самі ми в собі помилялись,
Тому то й жар в нас рано так погас...

Та нащо ж я кохав Тебе так палко?
Навіщо стіп Твоїх сціловував слідки?
Щоб в розстайні відтак піти стежки?
Чого я з горем одруживсь ще з малку,
Чого мені, так невідрадно, жалко,
Чого так круто повелись шляхи?

Колись в годину ту, як зсивіє Твій волос,
Як обійме мене холодне забуття,
Тоді крізь мур часу, мій тихий вчуєш голос,
Колись в годину ту, як зсивіє Твій волос,
У серці зродить ся запізне каяття...

Тоді любов моя, страшна, неумолима,
Як тінь гріха піде все слідом за Тобою,
І все стоятиме Тобі перед очима,
Забутая любов, страшна, неумолима,
І спинить ся хиба над Твоею труною!..

...Я все живу без тепла, без любови
Немов скала;
Що біла все, без зіля, без обнови
Стоїть німа...

Прости мені, коли з гіркого жалю,
З грудий моїх мов горя відгомон,
Немов стріла з безмежною печаллю
Зірвесь проклон...

Прости мені, коли в пору роспуки
Як жаль німий змінивсь в холодний лід,
Я простягав безвстидні, грішні руки,
...Й стирав Твій слід...

З життя.

...А крила могутчі все низше спадали,
А в жилах холола все кров,..
Ах люде недобрі, навіщо ви взяли
Мені мое щастє-любов?

Немало поривів і мрій палких, рожевих
Втонуло в хвилях зобуття;
Немало серць зломило ся сталевих
На побоевищи життя...

Ах якжеж мало людських серць незломних
Змогло хрест донести,
І по шляхах тернових, карколомних
Прибути до мети...

Життя пливе могутньою рікою,
Його не спинить гребля ні скала,
Ні бурі рев, ні застій супокою,
Не стануть на шляху життя.
І як ріка, що котить грізні води,
Часом мутна, знов чиста як хрусталь,
Так рве життя з собою перешкоди,
Каміння, грязь і багрянний кораль.
Воно й мене з собою враз пірвало,
І на хребті бурливому понесло,
І доси в береги метало,
Аж згиб човен і полomalось весло...

Умерти мож з горя-отрути,
Прокляти сьвяту дружину,
І душу-сьвятиню замкнути.
И живому лягти у труну.

Мож трупом по сьвіті ходити
І людям не дати заспать,
Із серцем мож жити розбитим,
І долі в житю не зазнать.

Сумним можна стать на весілля,
Таємним, глибоким як ніч,
І людям з душевною цьвіллю,
...Сльозу можна витиснуть з віч.

І рік минув мов чорний день,
Мов прикрий сон приснив ся,
Мов похоронних звук пісень
В нїрвану віддалив ся.
З осінних піль зриває цьвіт
Хронос, хоч так ще рано,...
Прийде зима, затре мій слід,
І я з жалем покину сьвіт,
І теж піду в нїрвану...

Нагнули ся лози з віч ринули сльози,
Соловейко замовк — не щебече,
Ой вягнуть блати, сум ходе по хаті,
А горе схилило в низ плече.
Упало колося — збіліло волося,
А серце конає розбите,
Ой робить ся сумно, як гляну у трумно,
Бож жити так хочеть ся, жити!

Не мені на шляху цьвіли сині квітки,
Не до мене потік жебонів,
Не мені про любов щебетали пташки,
Не до мене вітки нахилялись садів;
Не до мене смерек линув пошум з верхів.
Я упав відразу на, порозі життя,
Мене доля лиха не пестила,
І поплівсь я мов птах, без душі без чуття,
Й поволочив полomanі крила.
А з крил рунила кров невольницька кров
Знач знесилля й рабської роспуки,
Лиш у серци зберіг, до людей всіх любов,
Та пісень похороннії звуки...
Не мені на шляху цьвіли сині квітки,
Не до мене потік жебонів.
Не мені про любов щебетали пташки,
Не до мене вітки простягались садів,
Не до мене смерек линув пошум з верхів,

В молодости моїй, не ті цвіли квітки,
Пахучії такі, ніжні, румяні,
Не тії сни, леліяли садки,
Ох не такі були ті сни весняні...
Ох не тота береза під горою,
І не тоті похилені хрести,
І вже не нам ростоптаним судьбою,
Безвусим старцям хрест свій донести...
І вже не в нас цвітуть уста-коралі,
Не тим битям колишуть ся серця,
І вже не нам в кровавих хвиль навалі,
Держати скиптр сердешного співця...
Не нам, не нам, брудні чіпляти лати
Тобі могучий генію життя,
Не наш вже шлях у соняшні палати,
Не нам без нервів, без чуття!...
Нам в юности не ті квітки пишались,
Пахучії, румяні та ніжні,
Не тими мріями в нас душі поривались,
Ох не такі ті мрії весняні!...

Повяли цвіти, яр-весна
Упала на покоси,
Порожна чаша аж до дна,
Іде холодна осінь...
Дарма, що сонце в осени
Нераз ще злотом скане,
Все-ж воно ближше до зими,
Усе-ж вже не весняне...
Минеть ся осінь і зима,
Цить серце, цить шалене,
Засяє сонце і весна...
Та тільки не для мене...

О. Поповичеви.

Чого мені тужно? чого мені сумно?
Мабуть, що весняні пережились чари,
Мабуть, що на шляху ішов я без пари,
А небо осінні затягнули хмари,
Мабуть, що за рано побачив я трумно...

Мабуть того сумно, що листя пожовкло,
І цвіти повяли, настали дні slotні,
Що блуджу без ціли, без друга самотний,
В пустині клятій, страшній неживотній.
Тому мабуть серце завмерло, замовкло.

Чогось так байдужно, без жалю, без жаху,
Пірваний вихром скитаюсь сьвітами,
Без віч, кривавий, від ями, до ями,
Ведений вічно блудними огнями,
Гоню без ціли, й валю ся на шляху...

Мабуть тому сумно, що вколо так глухо,
Товпа така злобна, їдка, осоружна,
Жадна долоня не простягнесь дружна,
Привітне слово, не піднесе духа...

Мабуть того сумно, що злиняли квіти,
Мабуть, що не зміг Ти мене зрозуміти...

Чи чули ви коли блаватів тихі звуки ?
Чи чули ви коли цвіт-королевий сьпів ?
Чи незабудьки плач, ви чули в час розлуки ?
Чи розуміли ви бодай хоч що, з тих слів ?

Я теж той цвіт німий посеред тьми і глуші,
Дитя обідраних рудо-зелених піль,
Я серцем покохав невинних цвєтів душі,
А в грудях заховав весь людський жаль і біль...

Останні лучі сонця мерехтіли,
Й далеко ген, за обрієм конали,
Й багряний слід конаючи лишали
На хмаринках сніжисто-білих.
Лягла тиша склонивши сонні крила,
Втих пташок сьпів, не загукав пугач,
Берізка листя в дрожанню спинила,
... З моєї хати ніс ся плач...

Одній „Египтянці Марії“.

Пок' служить час, огнем палають груди,
Поки в жилах пливе горяча кров,
Люби, кохай, без злоби, без облуди,
І назовись — любов!
Кохай, поки Хронос рукою
Старечою кінець напише,
І молодість полине ген рікою,
И спокій мерців вколише...

Пролетарям душі.

Не вернеть ся ріка в руслі,
Пусті зусилля жалї,
Як грязь в твого серця дні,
Не вибуртиш королїв!..
Даремно ! Спомини брудні
Зьвірячої любови,
Не розжарять сьвятих огнів,
Не вдягнуть стрій обнови.
Ідїть в житє, в бурливий вир
Ненависно-коханї,
Нехай ся вам любов приснить.
І радощі весняні!...

Юльчикови О.

Там зйдуть ся душі в Країні Спокою,
В країні, де горя нема ані зла,
На крилах повійних полинуть з жаждою,
І пити-муть розкіш-любов з джерела...
Ні докір, ні жалі в них серця не зранять,
Із віч не упаде пекуча сльоза,
І жити-муть вічним, безсмертним коханням,
В Країні Спокою й добра...

Ген сонце ховалось за мовчазні гори,
Природу вгортала Тиша,
А серце щоміло несказаним горем,
Чогось заболіла душа...
Мені забагло ся за сонцем летіти,
В далекі, таємні, сьвіти,
І людям в темряві дуж сонця сьвітити,
І серце тремтіло з жаги...
— „Не рвись біснுவатий, не трать сил даремно
Хиба-ж тут не любо в ночі?
— Хиба-ж це не розкіш, як темно, як темно“,
Кричать на гилі пугачі...

Де островерхі, горді граніти
Шматують хмари, бистрі потоки
Падуть ревучи, де звук тримбіти,
Луна по дебрах, склонах високих...
Де чорні сосни стоять понурі,
Мов боги місяця, де Прут могучий
Мега собою об темні кручі,
Де край веселки, громів і бурі.
Там серце рветь ся несамовите:
Чолом запертись широкій хмарі,
Думкою мчатсь з громами в парі,
Із гір дивитись і... вічно жити!...

Фелікс Гвідж.

Смерть.

Тиха як ніч літна — біла як гір простор
Мережаний снігами,
Іде як шум дерев — пливе, як сонний хор
Зоряними шляхами...

Нім з нею відійду — де плач не ллєсь ні сьміх,
І вже вас не побачу,
Ходь к' мені смутку мій, ходь біль з під сірих
Хай з вами ще поплачу. [стріх

Близь хати ось поріг — присядемо тут враз
В житя дно глянем чорне,
Аж здійснить ся Судьба і сивий прийде Час
І смерк мене огорне...

Часом бувало — серед піль богатих,
Богатих в межі, а не в збіже злоте,
На межі стану змучений спочати,
Гляну круг себе, вчую запах м'яти,
І важкий сопіт хлопської робити.
Ген, ген в синяві жайворонок дзвонить,
Журавель хмару ключем пробиває,
А єще висше пташку яструб гонить,
А там на межі хлоп к' землі ся клонить,
І поре скибу й потом поливає...

Проч сум з старечого лица,
В житю хоч мало втіх,
Хай горем скривлені уста
Осяє вольний сьміх.
Проч сльози з віч моїх!

Хай квіти — квіточки цвितуть
На нивах забуття,
Нехай старі думки підуть
В слід нового життя,
Проч жалі, без путя!

І мій вам заповіт.

Як умру в осінню сіру днину,
Між людьми в духовій самоті,
То покладіть квітки у домовину,
І таку напишь дайте на хресті:
„...Пішов в житє без сили та без жаху,
В молодости ще опинив ся в гробі,
Нічого нам не полишив по собі,
І відійшов відлюдним шляхом...
Ціле життя, то падав то зривав ся,
На самоті замовк зівяв і знидів,
Ридав та сліз його ніхто не видів,
І з долею, часом боротись брав ся.
Роспукою скривив уста дитинні,
Рвавсь на верхи та ругав ся голоті,
О зорях снів, а опинивсь в болоті,
Нас онья кляв а миж йому не винні“..
Як умру в осінню сіру днину,
Між людьми в духовій самоті,
То покладіть квітки на домовину,
І таку напишь дайте на хресті...

Finale.

Жар роспира могучі юні груди,
Хоча так рано ти минула весно,
В моїх піснях герої будуть люде,
Що з забутя гігантами воскреснуть.
Підуть в жите і жити будуть з вами,
І грім буде їм в бою пісню грати,
Підуть в жите з огненими серцями,
Ввійдуть самі у ваші низькі хати.
І з плазунів і слимаків безсильних,
Що плакали сховавши подлі лиця,
Під кнутів свист й звук дзвонів намогиль-
[них.

Вчинять мужів незломаних як криця.
І світ увесь замінять в боєвище.
Де думка й труд,
Піднесуть чернь над стухле кладовище,
Над підлість й бруд.
Підуть між вас як щирі Прометеї,
Вершок змагань душ сьмілих вам покажуть,
І йти без гомону прикажуть,
В вершки думок і в глук душі своєї.
І хоч часом завиють люті громи,
Землею погрясе скажений гураган,
Не впадете у пил, як падали атоми,
Але чоло наставите зухвале,
Розкриєте могучі груди,
Повстанете немов підземні гноми,
І спините грудьми скажені вали,
І буря втихне, позмовкають громи,
Спинить ся вир — бо проти нього: *люди.*

Я боров ся як міг, орав свій переліг,
А опісля... вже й сили не стало;
Бо житєвий батіг, мене звалював з ніг,
А товпа верещала все: мало!
Я утік в темний бір, мов загуканий зьвір,
Мов на сушу діставсь з хвиль навалу,
Та мені навздогін, полетів відгомін,
Того слова проклятого: мало!
Я вернувсь до — товпи, думав плуг дотягти
Та звалив ся... лиш сьміхом скаженим,
Зреготалась товпа, безсердечна глуха,
І сьміючись пройшла попри мене.
Я підвівсь... темна ніч, я без чести, без віч,
Хтось шептав мені в душу: пропало...
З грудий вирвавсь проклін, полетів відгомін
А за мною кричало щось: мало!